

Prvá kapitola

Ošetrovatelka

Ošetrovať:

opatrovať, kŕmiť

bedliť, dozerať

starať sa o blaho chorého

Cesta nebola až taká zlá, ako sa Lib obávala. Z Londýna rýchlikom do Liverpoolu, potom nočným parníkom do Dublinu a v nedeľu pomalou lokálkou do vnútrozemia. Mestečko sa volalo Athlone.

Na stanici na ňu čakal povozník. „Pani Wrightová?“

Kedysi poznala veľa Írov, vojakov. Odvtedy však prešli roky a teraz musela dobre naťahovať uši, aby mužovmu prízvuku rozumela.

Kufor jej naložil do taligy, ktorú hrdo nazval bričkou. Brička? Tak môže obyčajnú doštenú dvojkoľesku pomenovať iba Ír. Lib sa usadila na vzdialenejší koniec jedinej lavičky a s nevôľou si uvedomila, že jej šnurovacie čižmičky sa ocitli povážlivo blízko pravého kolesa. Roztvorila dáždnik. Mrholilo, no všetko bolo lepšie než dusný, páchnuci vlak.

Povozník sa uvelebil vedľa nej, takmer sa jej dotýkal zhrbeným chrbtom. „Hijó,“ švihol liacami.

Chlpatý poník sa pohol.

Ľudí bolo na hradskej z Athlonu málo. Lib všetci pripadali dengľaví a bledí, čo pripísala planej írskej strave zloženej prevažne zo zemiakov. Ktovie, či aj povozník neprišiel o zuby pre slabé jedlo.

Vtom prehodil dačo nezrozumiteľné o nejakom mŕtvom.

„Ako prosím?“

„Mŕtvy bod, madam.“

Voz nadskočil, Lib sa chytila sedadla a čakala.

Ukázal bičom dolu: „Sme v úplnom strede Írska, zo všetkých kútov krajiny je to sem rovnako ďaleko. Hovorí sa tomu mŕtvy bod.“

Neveľké políčka, na ktorých sa ťahali riadky čohosi tmavozeleného, sa striedali s červenohnedými plochami. Slatiny sú vraj hotovým semeniskom chorôb, preletelo Lib hlavou. Sem-tam sa ukázali sivasté ruiny dedinského domca, zelené od machu. Široko-ďaleko nič, čo by jej pripadalo aspoň trocha malebné. Vnútrozemie ostrova tvorila pláň nasiaknutá vodou: mláčka v strede taniera.

Voz odbočil z hradskej na užšiu, štrkom vysypanú cestu. Klopkanie dažďa o strechu dáždника sa premenilo na vytrvalé bubnovanie. Domce roztrúsené po jednom či po dvoch zväčša nemali okná. Lib si predstavila rodiny, ako sa v nich schovávajú pred dažďom aj so svojím dobytkom. Občas minuli odbočku k niekoľkým strechám, ktoré zrejme tvorili dedinu. No ako sa ukázalo, ani raz to nebola tá, do ktorej mala namierené. Škoda, že sa povozníka hneď na stanici neopýtala, ako dlho im potrvá cesta. A teraz mu tú otázku nepoložila z obavy, že odpoveď bude znieť *ešte si počkáte*.

Vrchná v nemocnici jej povedala len toľko, že sa na ňu ktosi obrátil so žiadosťou o skúsenú sestru. Ošetrovanie v domácom prostredí, privátny pacient. Na dva týždne. Objednávateľ sa zaviazal uhradiť ubytovanie, stravu, cestovné a mzdu za každý odpracovaný deň. O rodine sa Lib nedozvedela nič, no usúdila, že tí O'Donnellovci musia byť zámožní a rozhladení ľudia, ak si poslali po prvotriednu ošetrovatelku až do Anglicka. Iba ten na chlp vymedzený čas sa jej videl divný. Ako môžu vedieť, že ju pacient bude potrebovať presne dva týždne? Možno ju volajú iba na záskok za ich stálu ošetrovatelku.

Štrapácia s cestovaním sa jej však v každom prípade vyplatí: mzda, ktorú ponúkli, bola viac než štedrá, a hlavne, bude to niečo nové. To ju lákalo najväčšmi. Jej špičkovú kvalifikáciu v nemocnici

síce uznávali, no hľadeli na ňu cez prsty a vyžadovali od nej iba tie najzákladnejšie úkony: kŕmenie a prezliekanie pacientov a postelnej bielizne.

Nutkalo ju strčiť ruku pod plášť a vytiahnuť hodinky, ale ovládla sa. Škoda na ne pozeráť, čas nebude plynúť rýchlejšie a do strojčeka by sa mohla dostať vlhkosť.

Za zákrutou sa zjavili rozvaliny ďalšieho domca. Štít vyčítavo mieril k oblohe, no múry ešte neboli zarastené burinou. Cez dieru, čo zostala po dverách, bolo vidieť čierne rumovisko. Dom zrejme vyhorel len nedávno. Ako sa v kraji mokrom ako špongia môže niečo chytiť? začudovala sa. Obhorené trámy neodpratali, ani s novým krovom a krytinou sa nikto neunúval. O Íroch doma často počúvala, že sú apatickí a zaostalí. Žeby to bola pravda?

Vedľa cesty postávala žena v ufúľanom čepci, v kroví za jej chrbtom sa krčil krdlík detí. Keď počuli hrkotať kolesá, dobehli s natrčenými rukami, akoby do dlaní chytali dážď. Lib v rozpakoch odvrátila hlavu.

„Hladové týždne,“ zamrmlal pohonič.

Bola polovica leta. Aký hlad v tomto ročnom období?

Prešla hodina. Voz minul ďalšie žobrajúce ženy, no tentoraz sa Libin sprievodca zdržal komentára. Kam sa podeli ich manželia? víťalo jej v hlave.

Na topánky sa jej nalepilo blato a kamienky odfrkujúce spod kolesa. Na ceste bolo viac rozmočenej hlíny než štrku, a keď sa povoz dostal do hlbokkej kaluže, povážlivo sa naklonil. Lib sa musela pri-držať sedadla, aby nevypadla.

Ukázali sa ďalšie domce, niektoré dokonca s tromi či štyrmi oknami. Stodoly, prístrešky. Poschodová farmárska usadlosť. Za ňou ďalšia. Dvaja muži čosi nakladali na rebrinák. Otočili sa, zadívali sa na ošetrovatelku a potichu niečo medzi sebou prehodili. Čo sa im nepozdáva? Rýchlo si skontrolovala oblečenie. Čo je na jej cestovnom kostýme čudné? Alebo sú takí leniví, že vyvaľujú oči na každého cudzieho človeka, len aby sa odtrhli od roboty?

Vpredu zažiarila nevelká biela budova s končistou strechou a s krížom. Rímskokatolícky kostolík. Lib pochopila, že sú na mieste, až keď povozník pritiahol liace, no tú žalostnú hŕstku stavísk by dedinou nenazvala, aspoň nie podľa anglických meradiel.

Teraz už hodinky vytiahla. Bolo čosi pred deviatou, no slnko ešte nezapadlo.

Koník zvesil hlavu a začal obštipkávať trs trávy. Zdalo sa, že dedinu tvorí iba jedna jediná ulica. A široko-ďaleko nič, čo by pripomínalo hostinec.

„Ubytovať sa máte nad krčmou.“

„Ako prosím?“

„U Ryana.“ Muž ukázal hlavou doľava na budovu bez vývesného štítu.

To nemôže byť pravda! Lib, celá dolámaná po dlhej ceste, vďačne prijala povozníkovu ruku, keď jej pomáhal vystúpiť. Vytriasla dáždnik, pedantne ho zložila a zapla. Ruky si utrela o plášť a vstúpila do miestnosti s nízkymi trámami.

Do nosa jej udrel pach rašeliny. Okrem ohňa, čo dymil pod obrovským komínom, osvetľovalo miestnosť iba zopár sliepňavých lúčok. Pri vysokej polici stálo dievča a pokúšalo sa na ňu vyteperiť nejakú nádobu.

„Dobrý večer,“ pozdravila Lib. „Myslím, že ma dovezli na nesprávne miesto.“

„Vy budete tá Angličanka,“ povedala dievčina hlasno, akoby Lib bola nahluchlá. „Hneď prikážem chlapom, aby vám vyniesli kufor. Nech sa páči dozadu, už aj vám prinesiem jesť.“

Lib potlačila podráždenie. Všetky námietky by boli zbytočné, ak v tomto zapadákovom nemajú poriadny hostinec a ak rodina O'Donnellovcov nemôže alebo nechce ošetrovatelku, ktorú si najali, ubytovať u seba doma.

Vošla do dverí vedľa komína a ocitla sa v nevelkej miestnosti bez okien. Sedela v nej mníška. Za naškrobenými záhybmi závoja jej takmer nebolo vidieť tvár. Lib, ktorej sa takýto pohľad nenaskytol

roky, sa trochu zháčila. V antikatólicky naladenom Anglicku nechodili rehoľné sestry zahalené.

„Dobrý večer,“ pozdravila neutrálne.

Mníška jej odpovedala úklonom hlavy. Možno patrí k rádu, ktorý svojim členkám zakazuje hovoriť s inovercami, usúdila Lib. Alebo zložila sľub mlčanlivosti.

V miestnosti boli iba dva stoly. Lib si sadla za ten voľný, odvrátila tvár a čakala. V žalúdku jej zaškvrkalo – len dúfala, že nie tak nahlas, aby to bolo počuť. Spod čiernych záhybov mníškinho habitu sa ozývalo tiché štrkotanie. Ach, aha! Ten ich slávny ruženec.

Keď mladá hostinská konečne doniesla podnos s večerou, mníška sklonila hlavu a šeptom čosi odriekala. Modlitba pred jedlom, domyslela si Lib.

Jedlo, ktoré si našla na tanieri, sa jej videlo zvláštne skombinované: ovsený posúch, dusená kapusta a ryba.

„Predpokladala som, že budú zemiaky,“ nadhodila zdvorilo.

„Na tie si ešte mesiac počkáte.“

Tak preto je v Írsku leto obdobím hladu! Zemiaky sa zberajú na jeseň.

V ústach zacítila rašelinovú pachuť, ale tanier vymietla do poslednej omrvinky. Jedlom neplytvala od krymskej vojny, kde ošetrovateľky dostávali rovnako biedne prídely ako zranení.

Vpredu sa strhol hurhaj a o chvíľu sa do jedálničky nahrnuli ďalší štyria ľudia. „Pozdrav Pán Boh,“ povedal muž, ktorý vošiel prvý.

Lib nevedela, ako správne odzdraviť, a tak iba kývla hlavou.

„Pán Boh uslyš,“ zamrmlala mníška a prežehнала sa – čelo, hrud', ľavé plece, pravé plece. (Vyzerala na dobrých štyridsať, no nie na viac než päťdesiat, oči mala trochu vypúlené a ruky zhrubnuté ako roľníčka.) Vzápätí vstala a odišla – buď mala dosť, hoci porcia bola viac než skromná, alebo chcela uvoľniť miesto novým zákazníkom.

Hostia vyzerali na farmárov so ženami. Veľmi hlučná čeliadka. Žeby celé nedeľné popoludnie popíjali?

Predná časť domu zrejme slúžila ako výčap.

Vzrušená debata sa týkala akéhosi *neslýchaného zázraku* a bolo zrejmé, že noví hostia nemôžu uveriť tomu, čo práve videli na vlastné oči. Lib usúdila, že sa vracajú z jarmočného vystúpenia.

„Ja vravím, že za tým musí byť niekto iný,“ vyhlásil muž s bradou. Žena ho štuchla laktom, ale on trval na svojom: „Tí ľudkovia ju obskakujú, div jej neoblizujú nohy.“

„Pani Wrightová?“

Otočila hlavu.

Neznámy, stojac vo dverách, si prstom poklopkal po veste: „Doktor McBrearty.“

Vrchná sestra ju upozornila, že sa s ňou spojí muž tohto mena. Vstala a podala mu ruku.

Doktor mal mohutné biele bokombrady a bol takmer plešatý. Kabát obnosený, plecيا posiate lupinami, vychádzková palica s guľovitou rukoväťou. Približne sedemdesiatnik.

Farmári s manželkami po nich zvedavo pokukovali.

„Milé od vás, že ste k nám merali cestu,“ prehodil doktor, akoby Lib prišla na návštevu, nie pracovať. „Aké bola plavba? Príšerná?“ Nepočkal na odpoveď a pokračoval: „Už ste dojedli?“

Vyšla za ním do výčapu. Dievčina vzala lampu a viedla ich hore úzkym schodiskom.

Izba bola maličká, väčšiu časť zaberá kufor. Čo sa od Lib čaká, vari len nie súkromné tête à tête s pánom doktorom? Nemajú v dome lepšiu izbu, alebo jej túto kuticu prideliť dievča naschvál?

„Vrelá vďaka, Maggie,“ poďakoval McBrearty. „Čo otcov kašeľ?“

„Už je to trochu lepšie.“

„Tak, pani Wrightová,“ oslovil ju, keď osameli, a gestom ruky naznačil, aby si sadla na jedinú stoličku.

Bola by dala neviem čo za desať minút osamote, aby mohla použiť nočník a umývadlo, ale o Íroch bolo známe, že si neveľmi potrpia na galantnosť.

Doktor McBrearty sa oprel o paličku. „Koľko máte rokov, ak sa smiem spýtať?“

Ejha! Vrchná sestra jej vec predostrela tak, že to miesto má isté, no asi ju čaká pohovor. „Budem mať tridsať, pán doktor.“

„Ste vdova, ako mi povedali. Na ošetrovatelstvo ste sa dali, keď ste zostali sama?“

Čo to má znamenať? Overuje si, či je pravda, čo mu o nej povedala vrchná sestra?

„Ani nie rok po svadbe.“

V tom čase náhodou narazila na rozhorčený článok o tisícoch vojakov zomierajúcich na zranenia a cholery, pretože sa o nich nemal kto postarať. Onedlho už noviny oznamovali, že sa podarilo vyzbierať sedemtisíc libier a hľadajú sa dobrovoľníčky, ktoré by sa podujali odcestovať na Krym ako ošetrovatelky. Pôjdem, rozhodla sa, vydesená aj nadšená vlastnou odvahou. Dokážem to. Už prišla o všetko, nemala čo stratiť.

„Mala som dvadsaťpäť,“ povedala stručne. Podrobnosti mu nemienila vešať na nos.

„Ste jedna zo sestier slečny Nightingalovej,“ uveličene vzdychol doktor.

Ach, takže vrchná mu to povedala. Meno tej úžasnej dámy Lib spomínala nerada a neznášala prezývku *nightingalky*, ktorá prischla odchovankyniam slečny Nightingalovej, akoby boli bábiky odliate podľa jednej mustry. Na hrdinský obraz slečny N.

„Áno, mala som tú česť slúžiť pod ňou v Scutari.“

„Ušľachtilé poslanie.“

Povedať nie by bolo pokrytectvo, povedať áno jej pripadalo nemiestne. Takže za Írskym morom sa ocitla len vďaka slávnemu menu Nightingalová. Videla na starcovi, že by rád počul viac o kráse jej učiteľky, o jej húževnatosti a spravodlivom rozhorčení nad pomermi v lazaretoch.

„Pracovala som ako ošetrovatelka.“

„Dobrovoľníčka?“

Chcela to vysvetliť, ale starý pán by jej slová pochopil nesprávne. Tvár jej vzbĺkla. Ale prečo by sa mala hanbiť? Slečna Nightingalová

im stále zdôrazňovala, že plat, ktorý za prácu dostávajú, nijako neznížuje hodnotu ich altruizmu. „Chcem povedať, že som bola jednou z vyškolených zdravotníčok, nie sanitárka ani pomocná sila,“ predsa len sa ohradila. „Môj otec bol džentlmen,“ dodala trochu hlúpo. Nijaký boháč, ale aj tak.

„Chápem. Ako dlho pracujete v nemocnici?“

„V septembri to budú tri roky.“ Pozoruhodný výkon, keďže v staručkom, schátranom špitáli vydržali ošetrovatelky nanajvýš zopár mesiacov. Nezodpovedné flandry, bedákala pani Gampsová a pýtala si nové posily. Niežeby si tam Lib bohvieako vážili. Na vlastné uši počula vrchnú šomrať, že veteránky z krymskej vojny sú prehnane sebavedomé horenosky. „Po návrate zo Scutari som sa starala o pacientov priamo v rodinách,“ dodala Lib. „A doopatrovala som aj svojich rodičov.“

McBrearty prikývol. „Výborne, výborne! Pani Wrightová, ošetrovali ste niekedy dieťa?“

Otázka ju zaskočila, no iba na okamih. „Predpokladám, že zásady sú rovnaké. Mojm pacientom bude dieťa?“

„Presne tak,“ prikývol. „Anna O’Donnelllová.“

„Na čo sa ponosuje?“

Vzdychol.

Takže dačo fatálne, usúdila. No pomalé, ak ju to ešte nezabilo. V tunajšom vlhkom podnebí najskôr tubera.

„Nie je chorá v pravom zmysle slova. Vašou jedinou povinnosťou bude dozerať na ňu.“

Zvláštny výraz. Tá príšerná ošetrovatelka v *Jane Eyrovej* mala za úlohu dozerať na duševne chorú ženu, ktorú schovávali v podkroví.

„Vy ste ma sem zavolali iba preto, aby som niekomu postrážila dieťa?“

„Nie, to nie! Vašou úlohou bude Annu pozorovať.“

Lenže v starostlivosti o pacienta je pozorovanie iba prvý krok. Slečna Nightingalová svoje zverenkyne učila, aby mali oči otvorené, aby vybadali, čo chorý potrebuje, a potom mu to poskytnú. Nešlo o medikamenty – tie boli doménou lekárov –, ale o veci, ktoré sú,

ako hlásala slečna N., pre uzdravenie rovnako dôležité: svetlo, vzduch, teplo, čistota, odpočinok, pohodlie, strava a prívetivé slovo.

„Ak som vás pochopila správne...“

„Pochybujem, že ste pochopili, o čo ide, ale za to si môžem sám.“
McBrearty sa voľnou rukou oprel o stojan s umývadlom, akoby ho opustili sily.

Keby sa nebála, že starého pána urazí, ponúkne mu stoličku.

„Nechcem vás ovplyvňovať, to v nijakom prípade,“ pokračoval, „ale jedno vám povedať môžem. Je to veľmi zvláštny, zamotaný prípad. Záhada.“ Odmlčal sa, akoby očakával, že sa ho začne vypytovať. „Fakty sú nasledovné: Anna O'Donnellová tvrdí, lepšie povedané, tvrdia to jej rodičia, že od svojich jedenástych narodenín nič neje.“

Lib zvrátila čelo. „Takže je chorá.“

„Chorobu som na nej nespozoroval. Aspoň nie žiadnu z tých, ktoré poznám,“ opravil sa. „Jednoducho prestala jesť.“

„Chcete povedať, že odmieta pevnú stravu, nie?“ O podobných prípadoch už počula. Módny kapric mnohých slečniek, ktoré od dobroty nevedia, čo so sebou, a vzali si do hlavy, že budú žiť len na pudingu z maranty alebo na hovädzom vývare.

„Neprijíma výživu vo forme potravy,“ opravil ju doktor.

To je zas čo? Výživa rovná sa potrava, nie?

„Nemôže prijať nič, iba čistú vodu.“

Nemôže znamená nechce, hovorilo sa medzi sestrami. Jedine že by...

„Nemá to chýdľa problém so zažívaním?“

„Nijaký som nevyozoroval.“

Lib sa zháčila. „A čo nevoľnosti? Nevracia?“ Poznala tehotné ženy, ktoré v sebe neudržali ani hlt.

Doktor pokrútil hlavou.

„Prejavuje sa u nej melanchólia?“

„Nie, to by som nepovedal. Anna je pokojné, zbožné dieťa.“

Aha, takže nakoniec za tým bude náboženská horlivosť, nie medicínsky problém.

„Katolíčka?“

Mávól rukou, akoby chcel povedať: „A čo iné?“

No jasné, v tomto zapadákovom ďaleko od Dublinu budú katolíckymi všetci do nohy. Ctený pán doktor zrejme tiež.

„Iste ste jej vysvetlili škodlivosť dlhého pôstu,“ nadhodila.

„Pravdaže! Aj rodičia. Od samého začiatku jej dohováraajú, ale nič ňou nepohne.“

Pre toto ju sem ťahali až spoza mora? Pre vrtochy nejakého dedka? O'Donnellovci zrejme spanikárili, keď rozmaznaná dcérenka ohrnula nos nad raňajkami, a okamžite poslali súrny telegram do Londýna so žiadosťou o skúsenú ošetrovateľku. A nie o hocijakú, pýtali rovno niektorú z tých nových, špičkových: *Poslite nám sem nejakú nightingalku!*

„Koľko dní uplynulo od jej narodenín?“ spýtala sa.

McBrearty sa potiahol za biele bokombrady. „Jedenásť dovŕšila v apríli... takže k dnešnému dňu sú to už štyri mesiace.“

Nebyť prísneho výcviku u slečny N., Lib sa nahlas zasmeje.

„To je predsa absurdné, pán doktor... za takých okolností by dieťa bolo dávno mŕtve!“ Čakala, že starec na ňu sprisahanecky žmurkne.

No on prikývol. „Veď práve. Je to záhada.“

Anglická ošetrovateľka by výraz záhada nezvolila. „A ako je na tom? Leží pripútaná k posteli?“

Pokrútil hlavou: „Pohybuje sa ako každé iné dieťa.“

„Schudla?“

„Odkakživa bola útla, no nepozorujem na nej zmenu, ktorá by stála za reč,“ vyhlásil s úprimným presvedčením.

Panebože, čo je toto za hlúposť? Je starý, oči mu slzia, ale úplne slepý predsa nie je!

„Funkcie organizmu zostali neporušené,“ dodal. „Vitálna energia z nej doslova srší, a tak O'Donnellovci dospeli k presvedčeniu, že ich dcéra dokáže existovať bez potravy.“

„Neuveriteľné,“ utrúsila. Vyznelo to štipľavo.

„Nedivím sa, že ste skeptická, pani Wrightová. Aj ja som bol.“

Bol? „Chcete mi so všetkou vážnosťou tvrdiť, že...“

„Viem, viem, na prvý pohľad to musí vyzeráť ako podvod,“ skočil jej do reči a rozhodil pergamenovými rukami.

„Áno,“ prikývla s ulahčením.

„Ale Anna O'Donnellová nie je... nie je ako iné deti.“

Vyčkávala, čo bude ďalej.

„Viac vám o tom nepoviem, pani Wrightová. Nič netvrdím, iba si kladiem otázky. Už štyri mesiace horím od zvedavosti a som si istý, že i vy.“

Ak niečím horela, tak túžbou mať ten absurdný rozhovor čím skôr za sebou a vypodkať doktora McBreartyho z izby. „Lenže veda tvrdí, že bez jedla sa žiť nedá, pán doktor.“

Rozhodil rukami. „Mnohé z najnovších objavov z dejín civilizácie sa nám sprvu zdali ťažko uveriteľné, priam fantastické, je tak?“ Hlas sa mu zatriasol od vzrušenia. „Všetci veľikáni, počínajúc Archimedom a Newtonom končiac, prišli k svojim prelomovým objavom na základe nepredpojatého skúmania dôkazov, ktoré im ponúkali vlastné zmysly. Jediné, o čo vás žiadam, je, aby ste s úsudkom počkali, kým sa s Annou nestretnete osobne.“

Zostalo jej zaňho tak trápne, že radšej sklopila oči. Veď je lekár, panebože! Ako mohol sadnúť na lep malému decku? Hádám si nenamýšľa, že sám patrí medzi veľikánov?

„Smiem vedieť, či sa o dievča staráte výhradne vy?“ Nešlo jej do hlavy, prečo k malej nezavolali niekoho erudovanejšieho, no otázku sformulovala čo najdiplomatickejšie.

„Áno,“ uistil ju McBrearty. „Annu poznám celý jej život. Nápad opísať tento prípad a poslať ho do *Irish Times* bol môj.“

O *Irish Times* jakživ nepočula. „To sú írské noviny?“

„Presne tak, vznikli len nedávno. Aj preto som veril, že majitelia budú menej zaslepení sektárskymi predsudkami,“ dodal smutne. „Že budú otvorenejší všetkému novému, aj mimoriadnym úkazom, nech by k nim prišlo kdekoľvek.“

„Čo ste si od toho sľubovali?“ spýtala sa čo najneutrálnejšie.

„Zoznámiť s faktami širšiu verejnosť... Asi som dúfal, že sa nájde niekto, kto ich dokáže vysvetliť.“

„A našiel sa...?“

Pridusený povzdych. „Prišlo zopár nadšených listov, tie vyhlasujú prípad Anny O'Donnellovej za zázrak. Aj niekoľko pozoruhodných hypotéz, podľa ktorých dieťa čerpá výživu zo zdroja, ktorého podstatu sme zatiaľ neobjavili... napríklad z vitálneho magnetizmu alebo z molekúl vône.“

„Z vône?“ Lib vtiahla líca, aby sa nerozosmiala.

„Jeden odvážny korešpondent dokonca píše, že u Anny sa mohla vyvinúť schopnosť premieňať na energiu slnečné svetlo... alebo že žije zo vzduchu, ako to poznáme u niektorých rastlín,“ dodal McBrearty a vráskavá tvár sa mu rozžiarila. „Alebo... spomínate si na posádku, čo stroškotala ďaleko od civilizácie a celé mesiace prežila iba o tabaku?“

Odvrátila zrak, aby nevidel úsmešok, čo sa jej mihol v očiach.

„No väčšina komentárov,“ pokračoval McBrearty, „ktoré vyšli v tlači, bola...“

„Skeptická?“

„To by mi neprekážalo, pani Wrightová, ale tie osobné útoky! Tolko nepriateľstva, čo sa mi zosypalo na hlavu! Aj na Annu a jej rodičov! A nielen v írskych *Timesoch*. Aj v britských, ktoré zjavne uverejnili môj list iba z jediného dôvodu: obrátiť ma na posmech.“

Tak takto sa veci majú! Trepala sa tolkkú cestu, aby tu nejakému decku robila guvernanku a väzenskú dozorkyňu v jednom, a to všetko pre zranenú pýchu senilného provinčného mastičkára! Prečo, než tú prácu prijala, nepritlačila na vrchnú sestru a nevytiahla z nej podrobnosti?

„Väčšina prispievateľov však dospela k názoru, že O'Donnellovci sú podvodníci, ktorí dcéru tajne naphávajú a z nás robia hlupákov.“ McBreartyho hlas stúpil o oktávu. „Naša obec sa stala synonymom temnej zaostalosti. Niekoľko popredných mužov tu z okolia sa nazdáva, že teraz už ide o česť nášho grófstva – a možno

celého írskoho národa. Založili výbor a ten rozhodol, že dieťa treba pozorovať.“

Aha, nenajali si ju O'Donnellovci, ale akýsi miestny výbor!

„A čo si od toho sľubujú? Nestranné svedectvo, že dieťa drží pri živote niečo, čo ešte nepoznáme?“ spýtala sa a mala čo robiť, aby potlačila sarkazmus.

„Nie, nie,“ upokojoval ju McBrearty. „Chceme odhaliť pravdu a vyniesť ju na svetlo. Výbor sa preto rozhodol zamestnať dve absolútne dôveryhodné osoby, ktoré sa budú pri Anne dva týždne dňom-nocou striedať.“

Takže ju sem nepozvali pre jej skúsenosti s infekčnými a chirurgickými prípadmi, ale pre prísny profesionálny výcvik. Ten ich výbor zjavne dúfa, že prítomnosť moderne vyškolenej ošetrovateľky dodá šialenej historke O'Donnellovcov dôveryhodnosť a urobí z tohto primitívneho zapadáka div sveta. Začala zuby, až jej zapulzovalo v sánke.

„A čo tá druhá ošetrovateľka. Poznám ju?“

Lekár zvrátil čelo. „Mali by ste. Je to sestra Michaela. Vy ste sa pri večeri nezoznámili?“

Tá nemá rehoľníčka! Mohla si to domyslieť. Ktovie, prečo si mnohé mníšky volia rehoľné mená podľa mužských svätcov. Vari to má byť znamenie, že sa vzdávajú svojej ženskosti? Ale prečo sa jej v jedálni nepredstavila, len sklonila hlavu? Nechcela tým naznačiť, že sa obe namočili do poriadnej šlamastiky?

„Aj ju vyškolili na Kryme?“

„Nie, nie. Vyžiadal som si ju z kongregácie milosrdných v Tullamore,“ vysvetlil McBrearty.

Aha. Jedna z tých takzvaných potulných. Mohlo to dopadnúť horšie. S niekoľkými členkami tohto rádu pracovala už na Kryme a vedela, že sú absolútne spoľahlivé.

„Rodičia trvali na požiadavke, aby aspoň jedna z ošetrovateliek bola rovnakého...“

„... vierovyznania ako oni.“

„A tiež národnosti,“ dodal.

„Už som si všimla, že v tejto krajine nemajú Angličanov veľmi v láske,“ uškrnula sa.

„Och, to je prisilný výraz, nepreháňajte.“

A čo tie tváre, ktoré sa za ňou obracali, keď povoz prechádzal dedinou? Ach, no pravdaže... Už vedeli, kto prišiel, svitlo jej. Civeli nie na hocijakú Angličanku, ale na Angličanku privolanú spoza mora, aby slečinku ich zemepána podrobila skúške.

„Sestra Michaela je pripravená vytvoriť dieťaťu ovzdušie, ktoré dôverne pozná, to je všetko,“ uzavrel McBrearty.

A to má byť dostatočná či dokonca žiaduca kvalifikácia ošetrovateľky k decku, ktoré chcú nekompromisne sledovať? Tak preto si výbor prizval k írskej rehoľnici jednu z nightingaliiek! Potrebujú, aby to ich pozorovanie obstálo aj pred britskou tlačou.

Je mi jasné, pán doktor, že ste ma sem zavolali v nádeji, že ako odchovankyňa slečny Nightingalovej poskytnem pláštik dôveryhodnosti pre nehanebný podvod, ale niečo také rozhodne odmietam, tlačilo sa jej na jazyk. Ak vyrazí hneď ráno, o dva dni môže byť späť v nemocnici.

Pri tej predstave jej zovrelo srdce. Už sa videla, ako sa nadriadenej pokúša vysvetliť, že práca, ku ktorej ju povolali až z Írska, bola pre ňu z morálneho hľadiska neprijateľná. Vrchná bude fíkať ako zlostný kôň.

Potlačila hnev, radšej sa sústreďí na praktické otázky. Len pozorovať, povedal McBrearty. „Keby moja zverenkyňa naznačila, čo aj nepriamo, že by bola ochotná niečo zjesť...“

„Tak jej, samozrejme, jedlo podáte,“ povedal lekár zhrozene. „Pani Wrightová, nikto nemá záujem týrať ju hladom!“

Prikývla. „A hlásenie o dva týždne predložíme vám?“ nadhodila. Koniec koncov, McBrearty ju nemá ako donútiť, aby tvrdenia tých O'Donnellovcov obhajovala. S najväčším potešením ich usvedčí z klamstva.

Pokrútil hlavou. „Som Annin osobný lekár, navyše ma nepríjem-

ne povláčili po novinách... Mňa by mohli vyhlásiť za zaujatého. Takže odo dneška o dva týždne budete vy i sestrička vypovedať pred výborom. Pod prísahou.“

Prikývla. Už sa na to tešila.

„Vy aj sestra Michaela... nezávisle od seba,“ dodal a dvihol kostnatý ukazovák. „Nijaké debaty neprichádzajú do úvahy! Každá prednesie vlastný názor.“

„S tým súhlasím. Smiem vedieť, prečo sa pozorovanie nerobí v najbližšej nemocnici?“ Ak v mŕtvom bode ostrova nejakú nemocnicu majú.

„Áno, padol návrh, aby sme dievča zverili do starostlivosti miestneho lazaretu, no O'Donnellovci to rázne zamietli,“ vysvetlil.

Takže nijaká záhada sa nekoná, usúdila Lib: veľkostatkár a jeho pani chcú mať dcérenku doma, aby jej mohli tajne podstrkovať jedlo. Na takéto odhalenie nebude potrebovať dva týždne. Videla však, že doktor má pre tú malú podvodníčku slabosť, a tak ďalšie slová volila s najväčšou opatrnosťou.

„Keby som ešte pred uplynutím dvojtýždňovej lehoty získala dôkaz, že Annu tajne kŕmia, mám to výboru hlásiť okamžite?“

Zarastené líca mu ochabli. „V takom prípade by nemalo zmysel pokračovať. Načo zbytočne mrhať peniazmi i časom všetkých zúčastnených...“

Aspoňže tak. O dva-tri dni môže sedieť na lodi do Anglicka a táto bizarná historka – vyriešená k jej spokojnosti – bude za ňou.

A čo viac, ak anglické noviny napíšu, že sestra Elizabeth Wrihtová odhalila podvod, všimne si to celá nemocnica. Kto sa potom odváži povedať, že je horenos a príliš si o sebe namýšľa? Z tohto čudného prípadu môže vzísť aj niečo dobré: možno sa jej potom podarí získať zaujímavejšie miesto, kde by naplno uplatnila svoje schopnosti. Jej život by sa konečne vymanil z nudnej rutiny.

Nevládala potlačiť zívnutie, ruka jej vyletela k ústam.

„Radšej vás nechám odpočívať. Už musí byť takmer desať,“ zháčil sa doktor McBrearty.

Lib vytiahla z vrecka strieborné hodinky na retiazke. „Ja mám dvadsaťdva osemnásť.“

„Ach, to je anglický čas. U nás je o dvadsaťpäť minút menej.“

*

Napriek okolnostiam spala dobre. Keď tesne pred šiestou vyšlo slnko, už mala na sebe nemocničnú rovnošatu – sivé tvídové šaty, kabátik z česanej vlny a biely čepček. (Táto jej aspoň sedela. Jednou z nepríjemných stránok Scutari boli sesterské rovnošaty jednotnej veľkosti: nízke ženy sa v nich doslova topili, Lib zasa vyzerala ako bedárka vyrastená z rukávov.)

V jedálni za výčapom sedela pri raňajkách sama. Vajíčka boli čerstvé, so sýtožltými žĺtkami.

Ryanova dcéra – Mary? Meg? – mala na sebe tú istú ušubranú zásteru, čo včera. Keď prišla spratať zo stola, oznámila jej, že vpredu na ňu čaká pán Tadeáš, no zmizla skôr, než sa jej Lib stačila opýtať, či je ten Tadeáš krstné meno, alebo priezvisko.

„Chceli ste so mnou hovoriť?“ spýtala sa, keď vošla do prednej miestnosti, a zaváhala, či ho má osloviť pane.

„Dobré ráno, pani Wrightová. Ako ste sa vyspali? Dúfam, že dobre.“

Pán Tadeáš sa vyjadroval oveľa uhladenejšie, než by podľa jeho obnoseného zvrchníka čakala. Mal ružovú, už nie mladú tvár s nosom ako gombička, a keď nadvihol klobúk, ukázali sa prekvapujúco husté čierne vlasy. „Mám vás odprevadiť k O'Donnellovcom, ak ste vychystaná.“

„Ale áno, som.“

Zrejme zachytil spýtavý tón v jej hlase, pretože dodal: „Pán doktor si myslí, že rodine by vás mal predstaviť niekto, komu všetci dôverujú.“

„Zo včerajšieho rozhovoru s doktorom McBreartym som nadobudla dojem, že aj on je ich rodinný priateľ,“ poznamenala.

„Ach, pravdaže, pravdaže,“ odvetil pán Tadeáš rýchlo, „no myslím, že do kňaza predsa len vkladajú väčšiu dôveru.“

Kňaz? začudovala sa. Pán Tadeáš bol v civile.

„Odpusťte. Ako vás mám osloviť? Dôstojný pán? Otec?“

Mykol plecom. „Otec sa hovorí podľa najnovšej módy, ale v našom kraji si takýmito vecami hlavu nezaťažujeme.“

Nevedela si ho predstaviť ako spovedníka, ktorý pozná všetky tajomstvá miestnych. Na to sa jej videl priveľmi žoviálny.

„Nemáte kolárik ani...“ posunkom ukázala na jeho hrud', lebo nevedela, ako sa volá čierny kňazský habit s gombičkami odhora dolu.

„Reverendu mám doma v truhlici... pripravenú na sviatočné dni,“ odvetil s úsmevom.

Do miestnosti vbehla mladá hostinská, pri chôdzi si utierala ruky do zástery.

„Tu je váš tabak!“ zvolala na kňaza, šikovne poskladala konce vrečúška a šuchla mu ho po pulte.

„Boh ti žehnaj, Maggie. A ešte poprosím škatuľku zápaliiek. Tak ako, sestrička? Pripravená?“ spýtal sa s pohľadom upretým kamsi za ošetrovatelkin chrbát. Lib sa zvrtila a zbadala mníšku. Kedy tá ženská vošla, prepánajána?

Sestra Michaela kývla kňazovi, potom anglickej ošetrovatelke. Ústami jej slabučko trhlo, možno to mal byť úsmev. Buď sa bojí, alebo hanbí, usúdila Lib. A vôbec... prečo si McBrearty neposlal po dve nightingalky? napadlo jej. Veď ich bolo vyše päťdesiat – laických aj rádových. No možno takto narýchlo nijakú ďalšiu nezohnal. Žeby jediná krymská sestra, ktorá si ani po piatich rokoch od vojny nenašla teplé miestečko, bola ona? Je jediná, ktorá bola ochotná podujat' sa na takúto pofidérnu úlohu?

Všetci traja zabočili doľava a v mdlom slnečnom svetle sa vydali dolu ulicou. Lib s koženou zdravotníckou brašnou v ruke kráčala trocha nesvoja medzi kňazom a mníškou.

Írska dedina vyzerala inak než anglická. Chalupy boli otočené každá iným smerom, akoby sa na seba hnevali. Lib za jedným oknom zazrela starú ženu sediacu za stolom zapratanom košíkmi. Možno je košíkárka a z prednej izby si urobila obchod, pomyslela

si. Bol pondelok a ešte ráno, čakala by, že v dedine zavládne čulý ruch. Aspoň v Anglicku by to tak bolo. „Pochválen pán Ježiš Kristus,“ pozdravil muž s vrecom na chrbte, keď sa míňali.

„Naveky amen,“ odpovedali pán Tadeáš a sestra Michaela.

„Pani Wrightová pracovala so slečnou Nightingalovou,“ prehodil kňaz smerom k mníške.

„Počula som,“ zamrmlala sestra Michaela. „Iste máte veľa skúseností s pooperačnými stavmi.“

Lib prikývla – najskromnejšie, ako vedela. „Ošetrovali sme ka-dečo. Mnohí ochoreli na cholera a mali sme veľa prípadov úplavice a malárie. V zime zasa bývala kopa omrzlín.“

V skutočnosti trávili väčšinu času napchávaním slamníkov, miešaním ovsenej kaše a praním v koryte, Lib však nechcela, aby mníška nadobudla dojem, že je nekvalifikovaná sanitárka. Málokto by uveril, koľko životov sa podarilo zachrániť len vďaka ukradnutým a nanovo vypraným obväzom či pedantne udržiavaným latrínam.

Po trhovisku alebo aspoň námestíčku, akým sa v Anglicku pýši aj tá najstratenejšia dedinka, ani stopy. Až na oslnivo biely kostolík pôsobilo všetko schátrane. Kňaz ešte pred kostolíkom odbočil doľava, do blatistej uličky popri cintoríne. Nachýlené náhrobky boli rozmiestnené nie v radoch, ale krížom-krážom, a pokrýval ich mach.

„Dom O'Donnellovcov je za dedinou?“ Lib nešlo do hlavy, prečo urodzené panstvo neposlalo po ošetrovateľky svojho kočiša. Patrilo by sa, nie?

„Už len tuto, kúsok...“ zašemetila mníška a pán Tadeáš dodal: „Malachiáš chová anglické krátkorožky.“

Bledé, chudorľavé slnko pálilo prudšie, než Lib predpokladala, pod plášťom ju už zalieval pot. „Koľko majú detí?“

„Ako Pat odišiel... Boh ho opatruj... už len to dievčatko,“ vzdychol kňaz.

Kam odišiel? Žeby do Ameriky? Ďalšia možnosť, ktorá jej zišla na um, bola Británia alebo kolónia. Čudná krajina toto Írsko! Správa sa ako nezodpovedná matka, ktorá polovicu svojho potomstva

posadí na loď a vyšle do sveta. Takže O'Donnellovci mali iba dve deti? Na pravovernú katolícku rodinu sa jej to videlo málo.

Prešli okolo ošarpaného domca s dymiacim komínom. Potom natrafili na chodníček, vedúci od uličky k inému domu. Lib preletela očami po slatinách, hľadala nejakú stopu po o'donnellovskom panstve. Doktor jej včera poskytol iba holé fakty, smie sa kňaza popytovať obsirnejšie? McBrearty však výslovne zdôraznil, že výbor, ktorý ošetrovatelky najal, očakáva, že každá z nich si na vec utvorí vlastný názor. Neohrozí otázkami objektivitu prvého dojmu? No čo ak je toto jediná príležitosť pohovárať sa s *najdôveryhodnejším* priateľom rodiny?

„Otec Tadeáš, dovolíte otázocku? Myslíte, že O'Donnellovci vra-
via pravdu?“

Chvíľu mlčal. „Nemám najmenší dôvod pochybovať.“

Diplomatická formulácia. Lib nevedela, ako ju chápať, s katolíckym farárom sa nikdy nezhovárala.

Mniška akoby nepočula, o čom je reč, kráčala s očami upretými na zelený horizont.

„Malachiáš toho veľa nenahovorí,“ dodal kňaz. „Je to chlap skúpy na slovo, navyše úplný abstinent.“

To ju prekvapilo.

„Ešte než sa im narodili deti, slávnostne odprisahal, že nebude piť. A odvtedy nedal do úst ani kvapku. Jeho žena je dušou farnosti, veľmi aktívna členka mariánskeho spoločenstva.“

Pre Lib to boli nepodstatné detaily, ani im nerozumela, ale aspoň nabrala odvalu na ďalšiu otázku: „A Anna O'Donnellová?“

„Úžasné dievčatko!“

V akom zmysle? Vzorné? Výnimočné? To decko im tuším všetkým počarilo. Lib sa zadívala na farárov buclatý profil. „Viete, otec Tadeáš, tak mi napadlo... nenabádali ste ju niekedy, aby odmietla jedlo... napríklad v rámci nejakého duchovného cvičenia?“

Pobúrene rozhodil rukami: „Pani Wrightová! Vy nevyznáivate našu vieru, však?“